

УДК 330.4

JEL Index: O40

Д. Марущак

D. Marushchak

**ОСОБЛИВОСТІ ТОРГОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В КРАЇНАХ АСЕАН****THE MAIN FEATURES OF TRADE INTEGRATION IN THE ASEAN COUNTRIES**

*Розкрито основні особливості міжнародного співробітництва в рамках АСЕАН. Показано, що АСЕАН є специфічною моделлю регіональної інтеграції, яка враховує особливості розвитку держав Південно-Східної Азії та ефективно реагує на глобальні зміни. Для оцінювання готовності блоку до формування спільного ринку (третьої стадії міжнародної економічної інтеграції) автором застосовується ряд методів: визначення частки внутрішньорегіональної торгівлі, індексу інтенсивності регіональної торгівлі.*

*Отримані оцінки виявляють тенденції, властиві еволюції інтеграційних процесів у рамках АСЕАН. Позитивна динаміка частки внутрішньорегіональної торгівлі свідчить про зростання ступеня торгової інтеграції між учасниками блоку.*

**Ключові слова.** АСЕАН, Південно-Східна Азія, інтеграція, асоціація, глобалізація, інтенсивність товаропотоків.

**Актуальність проблеми.** Актуальність вибраної теми пояснюється рядом причин. По-перше, в Азійсько-Тихоокеанському регіоні зі зникненням біполярної конфронтації почали активізуватися внутрішньорегіональні процеси. По-друге, значну роль у цьому відіграє Асоціація країн Південно-Східної Азії. Важливим чинником економічного зростання учасниць АСЕАН стає успішний розвиток регіонального співробітництва за умови помітних зусиль з боку держави з формування надійних правових та економічних інститутів, що дозволяють надавати підтримку і регулювати розвиток зовнішньоекономічних зв'язків.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Значне економічне зростання країн Південно-Східної Азії протягом останніх десятиліть досліджують як вітчизняні науковці – А. С. Філіпенко, Л. О. Бакаєв, Є. Є. Камінський, так і зарубіжні – М. А. Потапов, А. І. Салицький, А. В. Шахматов, А. А. Рогожин. У своїх працях вони висвітлили проблемні питання економічного розвитку окремих країн, проте не приділяли особливої уваги інституціональному механізму регулювання їх національних економік та впровадженню стратегії економічного розвитку.

**Формування цілей статті.** У статті проаналізовано основні показники економічного розвитку країн Південно-Східної Азії, його особливість та роль регіональної економічної політики.

**Викладення основного матеріалу дослідження.** Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) станом на 01.01.2016 р. включає до свого складу такі країни: Бруней, Індонезія, Камбоджа, Лаос, Малайзія, М'янма, Філіппіни, Сінгапур, Таїланд і В'єтнам. Спільною метою інтеграційного об'єднання, незважаючи на суттєву диференціацію за соціальними, культурними, політичними і економічними передумовами національного розвитку, є створення регіону свободи та загального добробуту.

Криза в Азії зробила економіку країн регіону більш відкритою, розкрила необхідність підвищення ефективності корпоративного управління і знову привернула увагу до проблем глобалізації та до необхідності підтримки конкурентоспроможності.

Швидкий економічний розвиток країн Південно-Східної Азії зумовлений різними чинниками. Наприклад, Сінгапур – це країна з високим промисловим потенціалом, з вільним портом, тоді як Бруней – нафтоекспортуюча країна.

Аналізуючи дані, подані в табл. 1, спостерігаємо, що найбільший показник ВВП у 2013 р. в Індонезії – 868,346 млрд. дол. США; друге місце посідає Таїланд (387,252 млрд. дол. США), наступними є Малайзія (313,159 млрд. дол. США) та Сінгапур (297,941 млрд. дол. США). Камбоджа та Лаос мають найменші показники ВВП у 2014 р., які становлять 15,239 та 11,243 млрд. дол. США відповідно.

Такі країни, як Лаос, Філіппіни та В'єтнам становлять незначну частку ВВП країн Південно-Східної Азії, однак їх показники темпу зростання ВВП значно перевищують темпи приросту ліде-

рів країн ПСА. У табл. 1. наведено макроекономічні показники розвитку країн Південно-Східної Азії.

Таблиця 1

## Макроекономічні показники розвитку країн Південно-Східної Азії\*

Країна	Населення, млн. осіб (2014 р.)	ВВП, млрд. дол. США			ВВП на душу населення, дол. США		
		2009 р.	2014 р.	Темп приросту, %	2009 рік	2014 рік	Темп приросту, %
Бруней	0,417	10,732	16,111	50,12	27211,93	38563,31	41,71
В'єтнам	89,708	106,015	171,390	61,67	735,41	1910,51	159,79
Індонезія	249,865	539,580	868,346	60,93	2272,04	3475,25	52,96
Камбоджа	15,135	10,402	15,239	46,50	891,04	1006,84	13,00
Малайзія	29,716	202,251	313,159	54,84	7277,98	5879,93	-19,21
М'янма	53,259	-	-	-	639,01	1146,17	79,37
Лаос	6,769	5,833	11,243	92,75	1831,99	1660,71	-9,35
Сінгапур	5,399	192,406	297,941	54,85	38037,40	55182,48	45,07
Таїланд	67,010	263,711	387,252	46,85	4220,58	5778,98	36,92
Філіппіни	98,393	168,334	272,067	61,62	1201,98	2765,08	130,04

\*Складено автором на основі даних Світового банку.

Для того щоб проаналізувати економічне зростання країн АСЕАН, проаналізуємо темп приросту зростання ВВП та ВВП на душу населення. Лідером за темпами приросту ВВП є Лаос (ВВП зріс майже на 93 % протягом досліджуваного періоду). Наступну позицію займають Філіппіни та В'єтнам, їх показник зростання ВВП становить 62 %. Найнижчий показник у Камбоджі, ВВП якої зріс на 46 % протягом досліджуваного періоду.

Лідерами за показником зростання темпів ВВП на душу населення є такі країни як В'єтнам (159 %), та Філіппіни (130 %). Не менш суттєво зріс цей показник у таких країнах, як Сінгапур (45 %), М'янма (79 %), Індонезія та Бруней. Цей показник потрібен, насамперед, для того, щоб адекватно порівнювати економічний розвиток різних країн з урахуванням чисельності населення. Тому можна стверджувати про позитивну тенденцію економічного розвитку країн АСЕАН, окрім Лаосу та Малайзії.

Зовнішня торгівля країн Південно-Східної Азії залишається головною формою їх зовнішньоекономічних відносин. Протягом десятиліть вона характеризувалася високими темпами зростання експорту. У цьому важливу роль відіграє експортоорієнтована політика, що полягає у створенні умов для розвитку експортної промисловості.

Найбільший показник відкритості економіки серед країн регіону має Сінгапур. Частка експорту в структурі країн ПСА становить 32,2 %, а імпорту – 29,9 % (рис. 1).

За показником експорту в країнах ПСА лідирують: Сінгапур – 410,250 млрд. дол. США (2,2 % світового експорту), Таїланд – 228,530 млрд. дол. США (1,2 % світового експорту) та Малайзія – 228,276 млрд. дол. США (рис. 2). Також ці країни лідирують за показниками імпорту: Сінгапур – 373,016 млрд. дол. США (2 % світового імпорту), Таїланд – 250,723 млрд. дол. США (1,3 % світового імпорту), Малайзія – 206,014 млрд. дол. США (1,1 % світового імпорту).

У багатьох країнах Південно-Східної Азії спостерігається дефіцит торговельного балансу. Так, дефіцит Таїланду становить 22,193 млрд. дол. США (10 %), Філіппін – 8,399 млрд. дол. США (13 %), Камбоджі – 3,7 млрд. дол. США (29 %). Натомість, у таких країнах, як Сінгапур та Малайзія спостерігається значний профіцит – 37,234 млрд. дол. США (10,1 %) та 22,262 млрд. дол. США (11,08 %) відповідно.

Основну частку як експорту, так і імпорту країн Південно-Східної Азії в 2013 р. становить об'єкти (офісне й телекомунікаційне, машинне, транспортне та ін.). У структурі експорту сільськогосподарська продукція становить 66 %, у структурі імпорту – 62 %.

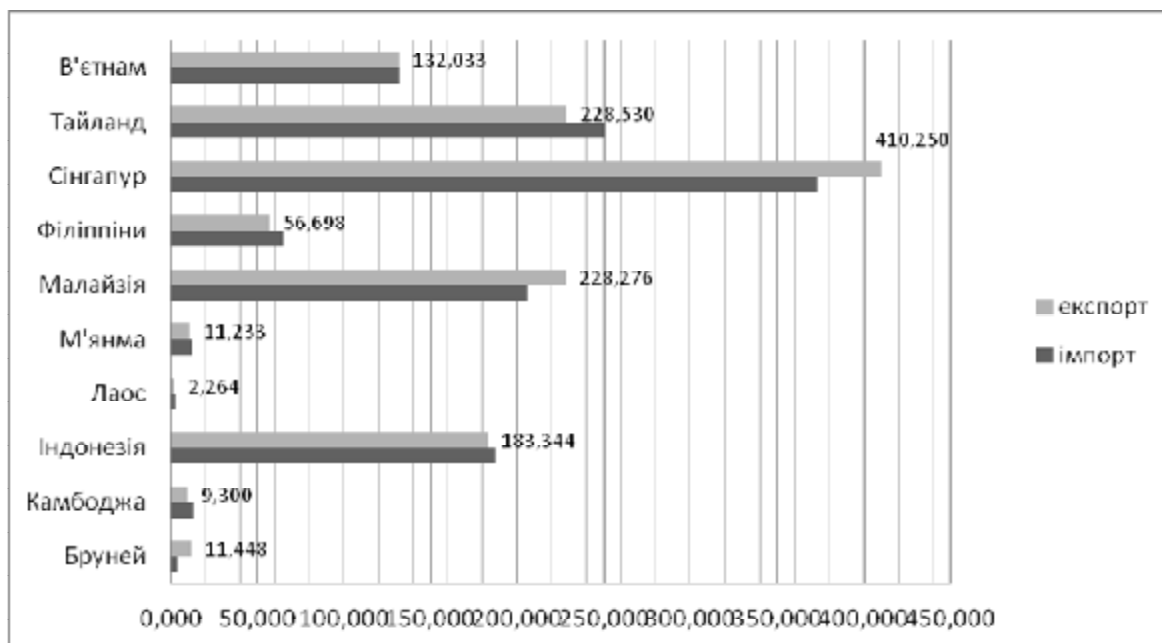


Рис. 1. Показники експорту та імпорту країн ПСА за 2013 р., млрд. дол. США

За 1993 – 2014 рр. експорт АСЕАН зріс з 206,6 млрд. дол. до 1271,1 млрд. дол., або в 6,2 разу завдяки зростанню і взаємної, і зовнішньої торгівлі країн-членів (табл. 2). Вартісний обсяг імпорту збільшився з 223,3 млрд. дол. до 1240,4 млрд. дол. відповідно, або в 5,6 разу. Сальдо торгового балансу позитивне і становило 30,7 млрд. дол. у 2013 р.

Таблиця 2

Динаміка експорту країн АСЕАН у 2000-2014 рр., млн. дол.\*

Період	Сукупний експорт	Взаємний експорт
2000	410 141	93,4
2001	370 356	82,7
2002	383 854	86,7
2003	454 722	115,6
2004	589 442	141,3
2005	647 970	163,8
2006	750 907	189,3
2007	859 804	217,4
2008	977 552	250,1
2009	810 472	199,6
2010	1 051 614	263,3
2011	1 242 199	327,6
2012	1 254 581	323,7
2013	1 271 126	330,3
2014	1 294 787	327,09

\*Джерело: ASEAN International Trade Statistics Yearbook 2014. ASEAN Secretariat, 2014, pp.4–5.

Протягом 2000 – 2014 років приріст взаємного експорту (250 %) значно перевищив приріст сукупного експорту (215,7 %), що свідчить про важливість внутрішнього регіонального товарообігу в цьому регіоні. Обрана країнами-членами експортоорієнтована модель розвитку визначає і високий ритм розвитку торгівлі: у 2000 – 2014 роках середньорічні темпи приросту дорівнювали у взаємному експорті – 9 %, у сукупному експорті – 8 %. Глобальна економічна криза збила високу динаміку: в 2009 р. сукупний експорт скоротився до 83 %, взаємний експорт – до 80 %. Проте регіон швидко від-

реагував на порушення ситуації на світовому ринку і відновив обсяги експортних операцій в дуже короткий період. Уже в 2010 р. вартісні обсяги експорту перевершили не тільки рівень кризового року, але й 2008 р. (зауважимо, що для відновлення всієї світової торгівлі знадобилося два роки, а для Великобританії, Франції та Іспанії – три роки). У 2013 р. середньорічний темп приросту взаємного експорту дорівнював 2,0 %, а сукупного експорту – 1,3 %.

Аналіз динаміки коефіцієнта покриття імпорту експортом за досліджуваний період показує, що експортних надходжень було достатньо для оплати імпортованих товарів (рис. 3). Починаючи з 2010 р., цей показник має тенденцію до зниження.

За рейтингом Всесвітнього економічного форуму, найбільший індекс глобальної конкурентоспроможності 2015 – 2016 рр. має Сінгапур (2-ге місце в рейтингу) та Малайзія (20-е місце). Найменші показники у М'янми – 134-е місце із 144. Також треба відзначити, що в рейтингу відсутні дані про конкурентоспроможність Брунею. Порівняно з GCI 2013 – 2014 рр. покращити свої позиції змогли Малайзія, Таїланд, Індонезія, Філіппіни, В'єтнам та М'янма. Проте Лаос і Камбоджа у рейтингу за 2014 – 2015 рр. знизили свої показники на кілька позначок.

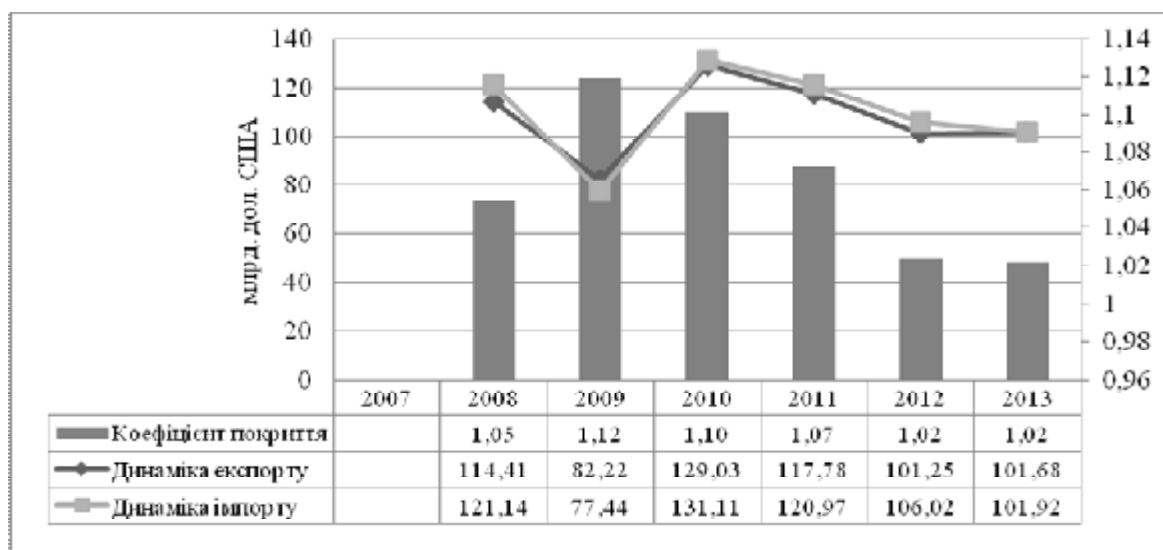


Рис. 3. Динаміка коефіцієнта покриття імпорту експортом країн у 2008 – 2014 рр.

Один із основних показників досягнутого рівня інтегрованості країн Асоціації – частка взаємного експорту в сукупному експорті – зріс з 21,1 % у 1993 р до 26,0 % у 2013 р. Хоча цей показник істотно поступається показникам в ЄС, НАФТА або АТЕС, але це найвищий рівень інтегрованості серед інтеграційних об'єднань за участю країн, що розвиваються. Частка країн АСЕАН в їхньому сукупному експорті є диференційованою. Основні експортери: Сінгапур – 32,3 %, що викликано його високою роллю як порту і перевантажувального пункту, Малайзія і Таїланд – по 18,0 %. На ці три країни припадає 68,3 % сукупного експорту Асоціації.

У розрізі внутрішньорегіональної торгівлі АСЕАН склалися три центри – Сінгапур, Малайзія і Таїланд. Зростання внутрішньорегіонального товарообігу викликано розширенням виробничого ланцюжка, практикою відкритого регіоналізму, невисокою різницею між ставками мит по режиму найбільшого сприяння і ставками мит за преференційним режимом у рамках СЕПТ, географічними напрямками торгівлі, мінливими порівняльними перевагами і доступом на ринки.

В результаті АСЕАН виступає як найбільш експортоорієнтований регіон світу, що розвивається з найвищою залежністю від припливу ПІІ як стимулу зростання торгівлі.

Однією з характеристик, яку вважають важливою в аналізі торгівлі між країнами, є так звана взаємодоповнюваність, компліментарність експорту однієї країни з можливим партнером. Її визначають за допомогою індексу компліментарності торгівлі (ТСІ), що показує міру того, наскільки країни (або країна та регіони/регіон) є «природними торговими партнерами» в тому розумінні, що те, що одна країна експортує, збігається з тим, що інша країна імпортує, тобто наскільки попит однієї країни в міжнародній торгівлі збігається з пропозицією іншої.

На основі даних, взятих зі статистичної бази даних ЮНКТАДУ, розглянемо компліментарність держав-членів АСЕАН (табл. 3).

Аналізуючи індекс компліментарності за період 1995 – 2013 рр., можна виокремити трьох лідерів за цим показником, а саме: Малайзію (експорт був компліментарний з імпортом АСЕАН приблизно на 62 % (значення індексу – 0,621)), Сінгапур (експорт був компліментарний з імпортом АСЕАН приблизно на 62,3 % (значення індексу – 0,623)), Таїланд (експорт був компліментарний з імпортом АСЕАН приблизно на 53,7 % (значення індексу – 0,537)). І така тенденція зберігалася упродовж всього досліджуваного періоду.

Однак таку досить велику розбіжність у потребах АСЕАН і пропозиції таких країн, як Лаос, Бруней, М'янма можна розглядати як можливість для розширення та вдосконалення виробництва саме тих потрібних АСЕАН товарів, які в результаті матимуть великий ринок збуту, а отже, і великі доходи. Це спричинить позитивні наслідки для економіки цих країн.

Таблиця 3

**Показники індексу компліментарності держав-членів АСЕАН\***

Країни Роки	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013
Бруней	0,12352	0,12625	0,11984	0,09489	0,10885	0,11688	0,11425
Камбоджа	0,0782	0,05587	0,06095	0,08986	0,07716	0,0937	0,09742
Індонезія	0,29966	0,42149	0,42961	0,37715	0,38179	0,3791	0,37588
Лаос	0,06286	0,0567	0,09219	0,09609	0,07845	0,10513	0,10673
Малайзія	0,55874	0,62159	0,65056	0,60051	0,57326	0,60419	0,62051
М'янма	0,07497	0,08664	0,08986	0,05817	0,10053	0,09743	0,0971
Філіппіни	0,36175	0,48443	0,47088	0,42439	0,40106	0,4516	0,46353
Сінгапур	0,62743	0,67932	0,67917	0,65409	0,63048	0,62918	0,62348
Таїланд	0,45822	0,56838	0,55109	0,53514	0,53949	0,53396	0,53673
В'єтнам	0,24787	0,27944	0,29974	0,37504	0,39376	0,40282	0,40161

\*Джерело: [3].

Внутрішньогалузева торгівля характеризується торгівлею товарами, які належать до однієї групи товарів і не пов'язані з порівняльними перевагами(табл. 4, 5).

Таблиця 4

**Показник подібності в експорті торгівлі товарами\***

Країни Роки	1995	2000	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Бруней	0,184	0,165	0,142	0,118	0,122	0,132	0,102	0,114
Камбоджа	0,215	0,173	0,176	0,182	0,201	0,206	0,201	0,222
Індонезія	0,484	0,540	0,536	0,522	0,510	0,529	0,517	0,520
Лаос	0,296	0,231	0,199	0,210	0,206	0,187	0,214	0,199
Малайзія	0,715	0,788	0,693	0,719	0,710	0,697	0,717	0,727
М'янма	0,201	0,214	0,211	0,201	0,482	0,216	0,204	0,201
Філіппіни	0,470	0,614	0,548	0,548	0,544	0,528	0,555	0,579
Сінгапур	0,695	0,739	0,655	0,650	0,651	0,614	0,614	0,616
Таїланд	0,626	0,669	0,624	0,642	0,639	0,625	0,616	0,619
В'єтнам	0,367	0,421	0,393	0,420	0,418	0,436	0,438	0,458

\*Джерело: [3].

Для дослідження стану внутрішньогалузевої торгівлі доцільно використовувати індекс внутрішньогалузевої торгівлі (Intra-Industry Trade Index), який набуває значень від 0 до 1. Якщо цей індекс дорівнює 1, то існує лише внутрішньогалузева торгівля, немає міжгалузевої торгівлі; і навпаки, якщо індекс дорівнює 0, то існує лише міжгалузева торгівля і немає внутрішньогалузевої торгівлі.

Індекс подібності сигналізує, чи відрізняється структура експорту або імпорту за видами продукції даної країни або групи країн від країни-партнера або групи країн. Індекс розраховується і знаходиться в діапазоні від 0 до 1. Близьче значення до 1 показує більшу схожість структури торгівлі між двома країнами або двома групами країн.

Найбільші значення показника Грубеля-Ллойда характерні для Індонезії, Малайзії, Філіппін, Сінгапуру та Таїланду, тобто найбільш великих і розвинених економік Асоціації.

Так, наприклад, частка внутрішньогалузевої торгівлі в експорті товарів Таїланду з країнами АСЕАН у 2013 р. становила 69 %, а в імпорті товарів – 73 %. Це підтверджує наявність у ряду країн аналогічних показників і сприяє поглибленню інтеграційних процесів та розвитку виробничої кооперації.

Таблиця 5

## Показник подібності в імпорті торгівлі товарами\*

Країни Роки	1995	2000	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Бруней	0,461	0,394	0,439	0,462	0,438	0,435	0,503	0,501
Камбоджа	0,397	0,347	0,454	0,457	0,431	0,477	0,488	0,507
Індонезія	0,669	0,641	0,761	0,765	0,751	0,763	0,764	0,774
Лаос	0,437	0,388	0,479	0,554	0,527	0,567	0,555	0,619
Малайзія	0,796	0,800	0,788	0,795	0,799	0,780	0,817	0,829
М'янма	0,481	0,522	0,554	0,560	0,453	0,552	0,546	0,546
Філіппіни	0,649	0,767	0,692	0,711	0,698	0,678	0,716	0,724
Сінгапур	0,784	0,838	0,793	0,790	0,771	0,759	0,761	0,755
Таїланд	0,809	0,787	0,724	0,740	0,726	0,724	0,740	0,730
В'єтнам	0,545	0,537	0,691	0,665	0,670	0,706	0,694	0,691

Джерело: [3].

Економіки країн АСЕАН характеризуються торговельною взаємозалежністю та мають тенденцію до зближення. Для виміру міри інтенсивності двосторонніх товаропотоків між різноманітними парами економік використано методику російських науковців І. С. Трескурової та О. А. Нехорошевої, згідно з якою вони використовують коефіцієнти інтенсивності двосторонніх товаропотоків. Такий коефіцієнт демонструє відношення частки країни  $i$  в імпорті країни  $j$  до частки країни  $i$  у світовому імпорті (за мінусом імпорту самої країни  $i$ ). Таким чином, якщо коефіцієнт більший 1, то це свідчить про більшу інтенсивність торгівлі країни  $i$  з країною  $j$  порівняно зі світовим рівнем торгівлі країни  $i$ . Отже, цей коефіцієнт вказує на значущість країни  $j$  для експорту країни  $i$ .

Використовуючи дані про зовнішню торгівлю по країнах АСЕАН, автором було розраховано коефіцієнти інтенсивності двосторонніх товаропотоків між економіками цих країн за період 2010 – 2014 рр. (табл. 6).

Проаналізувавши представлені результати, можна стверджувати, що практично всі члени інтеграційного об'єднання є учасниками міжнародних торговельних відносин у межах АСЕАН.

Індонезія практично з усіма країнами об'єднання (за винятком Лаосу) демонструє значення коефіцієнта інтенсивності двосторонніх товаропотоків більше одиниці. З точки зору частки кожного з партнерів у міжнародній торгівлі Індонезії, їх можна розташувати у такому порядку – Сінгапур, Філіппіни, Малайзія. Відзначимо, що найактивнішими є торговельні зв'язки Індонезії з Сінгапуром.

Значно нижчі значення коефіцієнтів інтенсивності двосторонніх товаропотоків у рамках об'єднання демонструють Лаос та Бруней, в середньому ці значення становили 0,55. Найбільша частка товаропотоків для Лаосу з країнами АСЕАН припадає на Таїланд, а для Брунею – на Індонезію.

**Висновки.** За багато років АСЕАН набула унікального досвіду колективної вироблення спільної лінії поведінки на міжнародній арені, а також практики спільного знаходження рішень наявних проблем на основі послідовного застосування принципів консенсусу, взаємодопомоги, консультацій, довіри, толерантності та врахування інтересів усіх учасників. Є всі підстави вважати, що політична спадщина АСЕАН ще довгий час буде затребувана в масштабах складного і політично неоднорідного регіону, яким є Східна Азія.

Таких результатів економічного розвитку вони досягли за рахунок різних факторів. Наприклад, Бруней є провідним нафтоекспортером, отримуючи понад 84 % прибутку від експорту нафти. Сінгапур – потужний регіональний і міжнародний центр торгівлі, маркетингу, послуг і розробок новітніх технологій, найважливіший транспортний і комунікаційний вузол Південно-Східної Азії. Сінгапур є одним із фінансових центрів світу, оборот сінгапурської валютної біржі щорічно становить майже 160 млрд. дол. За цим показником він поступається лише Лондону, Нью-Йорку і Токію.

Таблиця 6

## Коефіцієнт інтенсивності двосторонніх товарооборотів між країнами АСЕАН

Країни	Рок	Індонезія	Таїланд	Малайзія	Філіппіни	Сінгапур	В'єтнам	М'янма	Камбоджа	Лаос	Бруней
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Індонезія	2010	-	2,40	5,47	5,25	120,74	2,21	6,51	4,37	0,28	2,41
	2011	-	2,31	5,26	5,29	137,55	1,98	3,76	3,80	0,35	2,49
	2012	-	2,56	5,49	5,42	111,31	1,92	4,89	2,49	1,17	2,13
	2013	-	2,46	5,25	5,94	91,28	1,84	4,69	3,45	0,18	3,44
	2014	-	2,70	4,94	6,06	80,71	1,78	3,69	2,32	0,17	2,95
Таїланд	2010	3,31	-	5,02	4,82	4,09	3,54	45,26	27,50	73,66	3,91
	2011	46,07	-	5,36	6,00	2,54	5,36	26,92	38,49	102,37	3,78
	2012	4,61	-	4,99	5,86	2,25	4,66	31,42	26,57	146,66	4,09
	2013	4,64	-	5,09	6,24	2,43	4,38	25,41	37,37	91,97	3,71
	2014	4,36	-	4,99	7,07	2,33	4,42	21,33	19,47	119,75	3,24
Малайзія	2010	3,15	4,41	-	4,07	6,52	3,19	6,64	3,15	0,57	14,10
	2011	30,36	4,05	-	4,52	6,24	2,84	5,17	3,34	0,50	14,64
	2012	3,72	3,93	-	4,14	6,50	2,69	7,15	1,77	0,53	15,02
	2013	4,55	4,11	-	3,68	6,90	2,59	4,80	2,07	0,56	18,44
	2014	4,33	4,29	-	4,33	7,22	2,39	3,95	1,02	0,72	19,01
Філіппіни	2010	0,98	2,89	2,52	-	7,00	1,99	0,79	0,53	0,05	0,72
	2011	12,95	3,15	1,70	-	4,43	2,55	0,62	0,60	0,10	0,80
	2012	1,54	3,47	1,82	-	4,50	1,84	0,86	0,51	0,10	0,69
	2013	1,25	2,67	2,17	-	3,71	1,37	0,65	0,36	0,08	0,81
	2014	1,43	3,13	1,69	-	3,69	0,78	0,35	1,32	0,01	0,80
Сінгапур	2010	13,71	0,00	13,70	6,38	-	4,83	14,67	31,69	0,71	21,16
	2011	105,52	0,00	11,66	4,71	-	4,18	6,18	6,48	0,69	23,67
	2012	9,94	0,00	11,27	4,26	-	4,02	7,51	3,87	0,68	18,51
	2013	9,69	0,00	10,81	4,59	-	3,67	8,35	5,39	0,36	27,25
	2014	9,69	0,00	10,57	4,56	-	3,99	6,62	2,62	1,96	23,73

Продовження табл. 6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
В'єтнам	2010	2,23	1,36	2,68	6,18	1,44	-	2,49	68,19	21,91	1,23
	2011	24,94	1,47	2,83	4,59	1,17	-	1,80	73,72	23,26	0,98
	2012	1,96	1,69	3,64	4,56	0,98	-	2,39	40,11	34,46	0,73
	2013	1,84	1,60	3,34	3,64	0,98	-	2,66	44,58	19,45	0,68
	2014	2,04	1,76	2,32	4,32	0,90	-	2,69	16,85	21,79	1,74
М'янма	2010	0,00	35,01	1,99	0,67	1,81	1,44	-	0,00	0,00	0,33
	2011	0,00	31,60	2,28	1,27	2,44	1,80	-	0,02	0,02	0,29
	2012	0,03	19,59	4,41	0,71	1,90	1,31	-	0,00	0,15	0,12
	2013	0,00	30,07	1,93	0,30	2,88	0,96	-	0,06	0,20	0,53
	2014	0,00	25,68	2,08	0,22	2,20	1,13	-	0,04	0,38	1,77
Камбоджа	2010	0,08	2,23	0,31	0,12	3,79	3,68	0,00	-	1,26	0,03
	2011	0,97	2,26	0,65	0,06	3,30	3,74	0,03	-	1,50	0,01
	2012	0,10	0,96	1,12	0,08	4,41	2,43	0,03	-	2,36	0,01
	2013	0,12	1,88	1,27	0,44	4,33	1,65	0,11	-	0,36	0,11
	2014	0,09	0,39	1,04	0,18	8,39	1,17	0,09	-	0,07	1,53
Лаос	2010	0,00	51,01	0,02	0,00	0,01	16,36	0,18	0,62	-	0,00
	2011	0,07	35,61	0,02	0,02	0,02	17,53	2,24	1,41	-	0,02
	2012	0,09	28,77	0,17	0,00	0,14	18,26	1,24	0,16	-	0,00
	2013	0,51	25,70	0,11	0,01	0,06	17,60	0,65	0,50	-	0,00
	2014	0,67	30,75	0,22	0,94	0,03	20,89	0,27	1,97	-	0,22
Бруней	2010	7,97	0,74	1,41	0,18	1,37	0,15	0,02	0,02	0,01	-
	2011	70,34	0,60	2,93	0,21	0,88	2,59	0,01	0,01	0,04	-
	2012	2,87	1,92	1,42	1,24	0,99	5,80	0,00	0,00	0,00	-
	2013	4,70	3,14	3,50	2,09	2,18	7,44	0,00	0,00	0,00	-
	2014	6,43	4,30	3,17	2,02	0,17	1,23	0,01	0,00	0,02	-



Необхідно зауважити, що Азіатсько-Тихоокеанський регіон претендує на роль серйозного партнера в системі міжнародних економічних відносин. Беручи до уваги все вищесказане, можна сміливо стверджувати, що нині в країнах-членах АСЕАН спостерігається серйозний підйом економіки і пожвавлення економічної діяльності, що обумовлено двома факторами: експортом і високим внутрішнім попитом. У сукупності створюється враження, що в азіатському регіоні відбуваються ключові зміни, і що вони будуть впливати на решту світу. Показовим також є те, чого регіон досяг за останні десятиліття: частка країн азіатського регіону з ринком, що формується, в світовій торгівлі подвоїлася, а їх частка в світовому ВВП потроїлася тільки за минулі два десятиліття. Крім того, створені країнами Східної, Південно-Східної та Південної Азії посилені основи політики і більш міцні інститути, особливо за минуле десятиліття, витримали випробування економічного спаду і служать фундаментом на майбутнє. Грунтуючись на вищесказаному, країнам азіатського регіону необхідно буде продовжити проведення реформ, спрямованих на вирішення важких завдань, які, як і раніше, стоять перед регіоном як на короткострокову, так і більш довгострокову перспективу.

Країнами регіону накопичено багатий досвід – це досвід країн, які стикаються з різними труднощами на окремих етапах розвитку.

### Список використаної літератури

1. Статистична та аналітична база Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org/>
2. ASEAN International Trade Statistics Yearbook 2014. ASEAN Secretariat, 2014. – P. 4–5.
3. Статистична база ЮНКТАДу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://unctad.org/>
4. The Global Competitiveness Report 2014 – 2015 [Electronic resource]. – Mode of access: [http://www3.weforum.org/docs/GCR2014-15/GCR\\_Rankings\\_2014-2015.pdf](http://www3.weforum.org/docs/GCR2014-15/GCR_Rankings_2014-2015.pdf)
5. Чан Хьеп. История АСЕАН в 1967-2000 годах : монография / Чан Хьеп ; отв. ред. А. С. Протопопов. – М. : Изд-во РУДН, 2002. – С. 162–182.
6. Пелевина К. А. Тенденции развития торгово-экономического сотрудничества стран БРИКС (Бразилия, Россия, Индия, Китай, ЮАР) : автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. экон. наук : спец. 08.00.14 «Мировая экономика» / К. А. Пелевина. – Москва, 2013. – 25 с.
7. Prakash A. ASEAN in the global economy – an enhanced economic and political role / A. Prakash, I. Isono // Economic Research Institute for ASEAN and East Asia /ERIA/ - ERIA Policy Brief. – № 2012 – 01, January 2012 – 12 p.
8. ASEAN 2030. Toward a borderless economic community. Draft highlights / Asian Development Bank Institute. – Tokyo, Japan, 2012 – 106 p.

### References

1. "Statistical and analytical base of the World bank" ["Statystyczna ta analityczna baza Svitovogo banku"], available at: <http://www.worldbank.org/>
2. ASEAN International Trade Statistics Yearbook 2014 (2014), ASEAN Secretariat, pp. 4–5.
3. "UNCTAD statistical base" ["Statystyczna baza Yunktadu"], available at: <http://unctad.org/>
4. The Global Competitiveness Report 2014 – 2015, available at: [http://www3.weforum.org/docs/GCR2014-15/GCR\\_Rankings\\_2014-2015.pdf](http://www3.weforum.org/docs/GCR2014-15/GCR_Rankings_2014-2015.pdf)
5. Chan Hyeop (2002), ASEAN history in 1967 – 2000 [Istoriya ASEAN v 1967 – 2000 godah. In: A. S. Protopopov (ed.), Izd-vo RUDN, Moscow, pp. 162–182.
6. Pelevina, K. A. (2013), Tendencies of the development of trade and economic cooperation of BRICS countries (Brazil, Russia, India, China, SAR): theses for Ph.D. in Economics [Tendenciya razvitiya trgovno-ekonomicheskogo sotrudnichestva stran BRIKS (Braziliya, Rossiya, Indiya, Kitaj, YuAR): avtoref. diss. na soiskaniye uchenoj stepeni kand. ekon. nauk: specz. 08.00.14 «Mirovaya ekonomika»], Moscow, 25 p.
7. Prakash, A. and Isono, I. (2012), ASEAN in the global economy – an enhanced economic and political role. Economic Research Institute for ASEAN and East Asia /ERIA/, *ERIA Policy Brief*, No 2012 – 01, January, 12 p.
8. ASEAN 2030 (2012), Toward a borderless economic community. Draft highlights. Asian Development Bank Institute, Tokyo, Japan, 106 p.

**D. Marushchak**

### **THE MAIN FEATURES OF TRADE INTEGRATION IN THE ASEAN COUNTRIES**

*The analysis of the main indexes of basic economic development of Southeast Asia countries, its peculiarity and the role of regional economic policy is conducted in the article.*

*The basic features of international cooperation within ASEAN are considered. It is shown that ASEAN is a specific model of regional integration that takes into account the peculiarities of Southeast Asia development and effectively responds to global changes. The author has used several methods to assess the readiness of the block to the formation of a common market (third stage of international economic integration): determining the share of intra-regional trade, regional trade intensity index.*

*The estimations show the trends inherent in the evolution of integration processes within ASEAN framework. The positive dynamics of the share of intra-regional trade suggests the growth of the degree of trade integration among the members of the block.*

*Considering the aforesaid, to obtain an adequate assessment of the degree of trade integration within ASEAN the author analyzes the structure of foreign trade of the Association with the help of mutual (intra-regional) trade share and estimates trade intensity within the block on the basis of an index of regional trade intensity.*

**Keywords:** ASEAN, Southeast Asia, integration, association, globalization, intensity of trade flows.

*Рецензенти: д.е.н., професор Петкова Л. О., завідувач кафедри міжнародної економіки та бізнесу, Черкаський державний технологічний університет, д.е.н. Кібальник Л. О., професор кафедри економічної теорії, інноватики та міжнародної економіки, Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького.*